

TEST SITUACIONAL DE DESENVOLUPAMENT DE COMPETÈNCIES SOCIOEMOCIONALS (DCSE-J)

**Josefina Sala, Gemma Filella, Xavier Oriol, Agnès Ros, Esther Secanilla,
Montserrat Rodríguez y Anna Soldevila**

Versió revisada per

Josefina Sala, Anna Soldevila, Sara Rodríguez-Pérez, Aida Urrea-Monclús, Nair Zárate

GR.IARS@uab.cat

El test Situacional de Desenvolupament de Competències Socioemocionals (DCSE-J), avalua cinc competències socioemocionals (assertivitat, comprensió d'un mateix, autoregulació, empatia i regulació emocional dels altres) i l'autoestima a partir d'un conjunt de situacions en les quals cal dir com es respondria. És un instrument psicoeducatiu orientat a ajudar a educadors i adolescents a avaluar les competències i treballar-les.

El test s'estructura en cinc històries o situacions de la vida quotidiana que contenen diferents preguntes. Les situacions quotidianes són: "On anem d'excursió de final de curs?", "El treball en grup", "He canviat de ciutat i busco noves amistats", "La festa" i "No em compren el que he demanat". Davant de cada situació es plantegen 6 preguntes a les quals es poden donar cinc respostes diferents (cal seleccionar-ne una entre les proposades). Els nois i les noies s'han de posar a la pell del personatge i respondre amb sinceritat d'acord a com creuen que reaccionarien en la situació en qüestió.

En total hi ha 32 preguntes, que permeten avaluar les competències esmentades. El temps total de resposta és, aproximadament, de 20-30 minuts, que hauria de fer-se en una única sessió.

El test que presentem a continuació és fruit del treball d'un equip d'investigadores del grup IARS i ha estat validat i varem per experts. L'anàlisi factorial va mostrar una estructura de 2 factors: Factor Comprensió Emocional i Factor Regulació Emocional i Assertivitat) i se'n va comprovar l'estabilitat temporal (Sala-Roca et al. 2020)¹. Urrea-Monclús et al. (2021)² van aportar evidències de la validesa criterial dels factors i de les escales del test. El test es dissenyà i validà en el marc dels projectes finançats pel Ministeri d'Economia i Competitivitat Espanyol (EDU2013-43326-R i EDU2016-77284-R).

¹ Sala-Roca, J., Rodríguez-Pérez, S.; Doval Diéguez, E. (2021) Test situacional de Desarrollo de Competencias Socioemocionales de Jóvenes (DCSE-J): diseño y validación. En revisión

² Urrea-Monclús, A.; Rodríguez-Pérez, S.; Sala-Roca, J.; Zárata Alva, N. (2021). Instrumentos psicoeducativos para la intervención en Pedagogía Social: Validación criterial del test situacional de desarrollo de competencias socioemocionales de jóvenes (DCSE-J). Revista interuniversitaria de Pedagogía Social, 37.

TEST SITUACIONAL DE COMPETÈNCIES SOCIOEMOCIONALS

En aquest test, trobaràs cinc històries que presenten situacions en què qualsevol noi o noia es podria trobar en la vida quotidiana. A cada història es produeixen situacions per a les quals es proposen cinc respostes diferents (1, 2, 3, 4 i 5). Posa't a la pell dels personatges i respon amb sinceritat com reaccionaries davant de cadascuna de les situacions. Escull, per a cada situació, la resposta que més s'adeqüi al que tu faries. Recorda que no hi ha respostes correctes ni incorrectes, només són maneres diferents de reaccionar.

Els resultats que s'obtenen en aquest test serveixen per reflexionar sobre com responem davant de situacions socials i emocionals. Perquè aquest exercici sigui útil és molt important que responguis amb sinceritat a totes les preguntes. Les respostes es tractaran confidencialment.

Per contestar el test necessitaràs, aproximadament, entre 20-30 minuts.

Recorda de prémer el botó *Enviar* al final, si no, no quedaran registrades les teves respostes. Un cop enviades s'obrirà una pantalla on apareixeran els teus resultats.

Moltes gràcies per la teva col·laboració!

ON ANEM D'EXCURSIÓ DE FINAL DE CURS?

1. Som al juny i has quedat amb els teus amics i amigues per acordar on anireu d'excursió de final de curs. Vas al lloc on heu quedat i ja hi ha la major part de la colla. Saludes però els teus companys/es no et fan ni cas. Què penses?

Passen de mi.

M'estan fent una broma.

No volen que vagi amb ells de vacances.

Estan tan entusiasmats i entusiasmades que no m'han sentit.

Potser no em volen al grup.

2. Una de les noies del grup proposa anar a la platja. Diu que els seus tiets hi tenen una casa i que us la deixarien durant una setmana. Tu proposes anar de càmping a la muntanya. La noia que havia proposat anar a la platja et diu, despectivament: «Quina proposta més penosa!». Què li respos?

Em sento malament però no dic res.

Li pregunto per què creu que és penosa.

Escolto els seus arguments i torno a defensar la meva proposta.

Li contesto despectivament.

Li dic tranquil·lament: «Per a tu és penós anar a la muntanya i per a mi ho és anar a la platja».

3. Un dels teus companys li diu a la noia en qüestió que hi ha coses millors per fer que anar a lluir i a lligar. Com penses que es deu sentir la noia?

Malament.

Se sent avergonyida.

S'enfada.

Li és igual.

No ho sé.

4. Un altre noi del grup diu que a ell li sembla bé la idea de passar uns dies de platja, festa i lligar. Comença a produir-se una discussió que puja de to. Com et sents?

Neguitós/osa.

Malament.

Una mica malament per la discussió, però alhora bé perquè veig que a d'altres també els agrada la idea d'anar de càmping.

Atabalat/ada.

No ho sé.

5. I què fas?

Me'n vaig.

Per no atabalar-me em distrec mirant el mòbil.

Com que estic enfadat/ada també em poso a discutir.

Vaig un moment al lavabo per calmar-me i després intento posar pau.

Respiro profundament i em dic que tot s'arreglarà.

6. Al final, com que no hi ha acord, decidiu separar-vos en dos grups. Marxes parlant amb el Joan. Ell està molt alterat, molt enfadat i dolgut que el grup s'hagi acabat separant. Què li dius?

Que no es preocupi perquè s'arreglarà.

«Quins amics que tenim!»

Que hauria estat pitjor forçar algú a anar on no li ve de gust.

El faig riure dient alguna bestiesa.

Que és patètic que, sent amics, no puguem arribar a un acord.

EL TREBALL EN GRUP

1. Falten dos mesos per acabar el curs i la vostra professora us proposa que la classe participi en l'espectacle que faran els alumnes el dia de portes obertes. Quan demana quins alumnes de la classe estarien disposats a participar-hi, alguns/nes companys/nyes comencen a apuntar-s'hi. Tu què fas? T'hi apuntes?

No, perquè segur que ho faig malament.

M'hi apunto, perquè serà divertit.

Hi col·laboraré si és necessari.

Em fa molta vergonya participar en aquestes coses.

Pot sortir bé, m'hi apunto.

2. A part de l'espectacle, la classe farà un còmic per explicar com us ha anat el curs. La Montse, que sap dibuixar molt bé, diu que s'encarregarà de fer tots els dibuixos. L'Anna, a qui també li agrada molt dibuixar, es queda seriosa quan la Montse s'auto-atorga aquesta funció. Què sent l'Anna?

Se sent fatal.

S'ha enfadat.

Està dolguda.

Tant li fa.

No ho sé.

3. La Montse comença a dibuixar el primer esbós i dibuixa el Pere, un dels companys, amb un nas immens. El Pere s'empipa molt i vol trencar el còmic. Tu, que tens el Pere al costat, què li dius?

«D'aquí a un minut se'n riuran d'un altre.»

«La Montse és una impresentable.»

«No n'hi per a tant, que només és un dibuix!»

Li dic alguna cosa graciosa i el faig riure.

«Si no saps acceptar les bromes, és el teu problema.»

4. En una de les altres vinyetes et toca a tu el rebre. La Montse t'ha dibuixat en l'esbós amb unes orelles d'elefant que fan que tota la classe es posi a riure. Com et sents?

Trist/a.

Malament.

Humiliat/ada.

Avergonyit/ida.

No ho sé.

5. Veure els teus companys/nyes rient-se de les teves orelles et comença a incomodar... Què penses?

Aquesta me l'apunto.

Que se'n vagi a la...

Intento agafar-m'ho com una broma.

No ho ha fet amb mala intenció.

Em distrec pensant en altres coses.

6. Què li dius?

Protesto dient que les meves no són així.

Quan se'm passa l'empipament vaig a parlar amb ella i li dic que m'ha molestat.

Li dic que em molesta i que les esborri.

Em molesta però no dic res.

L'insulto i li trenco el dibuix.

HE CANVIAT DE CIUTAT I BUSCO NOVES AMISTATS

1. Has de canviar de ciutat. Això vol dir que hauràs d'anar a un nou institut, fer nous amics/gues, etc. Què penses?

Penso que em serà molt difícil fer nous amics/gues.

Segur que em sentiré molt sol/a.

Crec que, tot i que em costi, me'n sortiré.

Tinc el convenciment que per mi no serà un problema.

A mi m'és fàcil fer amics/gues.

2. La teva germana es rebel·la i diu que ella no vol marxar, que els seus amics/gues són aquí, que no podrà adaptar-se a un nou institut, que no es veu amb cor de fer nous amics/gues i que es vol quedar a viure on està. Tu què fas? Li dius alguna cosa a la teva germana?

Li dic que és necessari.

La distrec parlant de com decorarem la nova habitació.

L'abraço i li dic que no és tan greu com sembla.

Li dic que té tota la raó i que és una injustícia.

Li dic que vindrem sovint a veure els/les amics/gues.

3. En canvi, el teu germà petit està content. Diu que té moltes ganes d'anar a una nova escola i de marxar de la d'ara. Per què penses que li passa això?

No ho sap ni ell.

Potser per algun motiu no estava bé a l'escola.

Com que és més petit, no li preocupa tant fer nous amics/gues.

Perquè és immadur.

Ho ignoro.

4. Els teus amics/gues t'han fet un quadre molt gran de comiat que t'ha fet molta il·lusió. Penses penjar-lo a l'habitació perquè cada dia, quan et llevis, et recordis que hi ha amics/gues que t'estimen i estan amb tu. El dia que marxeu et diuen que no hi ha prou espai al cotxe i que s'ha de quedar. Com et sents?

Malament.

Decebut/uda.

Enrabiad/ada.

Amb ganes de plorar.

No ho sé.

5. I què respons?

Per a mi és molt important emportar-me el quadre.

Prefereixo deixar roba i endur-me el quadre.

Si el quadre es queda jo també.

Em queixo dient que no és just.

No dic res.

6. Malgrat les teves insistències, decideixen deixar el quadre i et diuen que el primer dia que tornem de visita recollireu el quadre. Què penses?

D'aquí a quatre setmanes tornarem i l'agafaré.

Millor que em posi l'mp3 i comenci a escoltar música.

Estan atabalats i no entenen la importància que té el quadre per a mi.

No els hi parlaré en tot el dia.

Els amargaré tot el viatge.

7. Quan feu les maletes et diuen que han pensat que per Nadal et regalaran roba, que és el què necessites. Tu desitjaves una altra cosa. Què fas?

Els dic que no hi estic d'acord, prefereixo que em donin els diners.

Protesto dient que no és just.

Els dic que no és el regal que vull.

M'aixeco i me'n vaig.

Poso molt mala cara.

LA FESTA

1. Arriba el carnestoltes i a l'institut fan una festa. A classe feu grups per fer disfresses col·lectives. Quedes amb el teu grup quan sortiu de classe per decidir de què us disfressareu. Un dels companys proposa que us disfressieu de pollastres. A tu no t'agrada gens la idea. Què fas?

Li dic que no m'acaba d'agradar i li pregunto si ens podem disfressar d'una altra cosa.

Li dic que és una idea penosa.

No m'atreveixo a dir res.

Li dic que a mi no m'agrada.

Protesto dient que és una disfressa freaky.

2. Proposes que us disfressieu d'un personatge de la teva sèrie preferida. La proposta et fa molta il·lusió, però ningú no en fa cas. Què penses?

Tenen dret a opinar diferent.

No els agrada la meva idea.

Passen de mi.

Les meves idees no són prou bones.

Els ho tornaré a explicar per convèncer-los.

3.Finalment, el teu grup aposta per la idea que tant et desagrada, la del pollastre. Com reaccions?

No m'agrada, però no hi ha més remei.

Penso que si la majoria veu bé disfressar-se de pollastre, no és tan mala idea.

M'enfado moltíssim.

Procuro no capficar-m'hi, no val la pena atabalar-se.

No penso disfressar-me amb ells.

4.Arriba el dia en qüestió i la disfressa del pollastre resulta tot un èxit. Com et sents?

Bé.

Content/a d'haver acceptat la proposta.

Malament.

Sento vergonya.

No ho sé.

5.A un dels teus companys la disfressa se li va desmuntant, li cau la cresta i la cua, amb prou feines pot caminar. Com penses que se sent?

S'està morint de vergonya.

Jo passo, a mi m'és igual com se senti.

Crec que potser a ell no li importa.

Segurament ho troba divertit.

No ho sé.

6.El teu company va rondinant perquè li cau la disfressa. Què fas?

Intento tranquil·litzar-lo/la, dient-li que no passa res.

L'ajudo a arreglar la disfressa.

No faig res.

Me'n ric.

També desmunto la meva disfressa per fer-lo riure.

7.Quan ja marxeu de la festa un company et pregunta si t'apuntaràs a l'espectacle pel dia de portes obertes, tu què li dius?

Pot sortir bé, m'hi apunto.

Hi col·laboraré si és necessari.

No, perquè segur que ho faig malament.

M'hi apunto, perquè serà divertit.

Em fa molta vergonya participar en aquestes coses.

NO EM COMPREN EL QUE HE DEMANAT

1.La setmana vinent serà el teu aniversari i vols que et comprin una cosa que et fa molta il·lusió. Treus el tema durant el sopar i dius quin regal t'agradaria. El teu germà diu que ets la ovella negra i que no et mereixes cap regal. Què penses?

Té raó.

Està gelós de mi.

Certament passen de mi.

No és veritat, em valoren.

Està intentant provocar-me.

2.Com t'ho prens?

M'enfado i m'hi torno.

Passo d'ell.

Hi trec importància.

Compto fins a deu abans de dir res.

Canvio de tema per no empipar-me.

3. Et diuen que ja t'estàs fent gran i que han pensat regalar-te uns pantalons i una jaqueta, que és el que necessites ara mateix. Què fas?

Els dic que no és el regal que vull.

Protesto dient que no és just.

M'aixeco i me'n vaig.

Poso molt mala cara.

Els dic que no hi estic d'acord, que prefereixo que em donin els diners.

4. A l'endemà vas a classe amb cara d'empipament i, quan les teves amistats et pregunten per què estàs així, els expliques el que t'ha passat. Una de les amigues et diu que ets molt fleuma, que quina barra que tens, que ella quan vol una cosa estalvia i s'ho compra ella en lloc d'anar esperant que l'hi regalin tot. Com et sents?

Enrabiada.

Incomprès/esa.

Malament.

Fatal.

No ho sé.

5. Un dels teus companys, el Joan, li respon a la noia dient-li que, si a ella no li regalen el que li fa il·lusió per l'aniversari, és que són uns garrepes. La noia no li respon. Com creus que se sent la noia?

Dolguda.

Malament.

Avergonyida.

A ella aquestes coses no l'afecten.

No ho sé.

6. La Rosa, una altra companya, molesta pel comentari del Joan, comença a criticar-lo dient-li que és un antipàtic. L'ambient comença a crispar-se. Què fas?

Li dic alguna cosa per calmar els ànims.

Els dic que tots dos tenen part de raó, .

Jo també discuteixo amb ells.

Marxo per no sentir-los.

Canvio de tema.

7. Quan marxis penses que com que aneu a viure a una altra ciutat, aniràs a un altre institut, fer nous amics, etc. Què penses?

Crec que, tot i que em costi, me'n sortiré.

Penso que em serà molt difícil fer nous amics.

A mi m'és fàcil fer amics.

Segur que em sentiré molt sol/a.

Tinc el convenciment que per mi no serà un problema.

CÀLCUL DE LES PUNTUACIONS

En la Taula 1 es detallen els punts que van assignar els jutges a cadascuna de les 6 situacions-problema de les diferents històries.

En el test es van afegir 3 situacions-problema equivalents a situacions-problema d'altres històries, amb opcions de resposta idèntiques però presentades en un ordre diferent, per tal de comprovar la concordança. És a dir, per comprovar que el test no s'ha respost a l'atzar o que els nois i noies no han respost de forma incoherent per dificultats de comprensió.

Taula 1. Puntuacions dels ítems

	Història 1: ¿On anem d'excursió de final de curs?	Història 2: El treball en grup	Historia 3: He canviat de ciutat i busco noves amistats	Historia 4: La festa	Historia 5: No em compren el que he demanat
Autoestima	Ex1 (0 3 0 5 1)	T1 (0 5 3 2 4)	Ci1 (1 1 4 5 5)	F2 (5 3 1 0 4)	Co1 (0 2 0 5 4)
Assertivitat	Ex2 (0 4 5 0 2)	T6 (2 5 3 0 0)	Ci5 (5 4 1 1 0)	F1 (5 0 0 3 1)	Co3 (4 1.5 0 0.5 4)
Comprensió de les emocions de los altres	Ex3 (3 4 3 1 0)	T2 (3 3 5 0 0)	Ci3 (0 4 4 1 0)	F5 (4 0 3 3 0)	Co5 (4 3 3.5 2 0)
Comprensió de les pròpies emocions	Ex4 (3 2 4 3 0)	T4 (3 3 4 4 0)	Ci4 (3 4.5 3.5 3 0)	F4 (4 5 1 2 0)	Co4 (3 4.5 2.5 2 0)
Autoregulació	Ex5 (0 1.5 0 5 4)	T5 (0 0 4.5 4 3)	Ci6 (5 2 3 0 0)	F3 (3.5 4 0 3.5 0)	Co2 (0 2 4 5 4)
Regulació emocional dels altres	Ex6 (4 0 5 4 1)	T3 (3 0 3 4 0)	Ci2 (4 3 5 0.5 4)	F6 (4 5 0 0 4)	Co6 (4 5 0 0 3)
Concordança			Ci7 (4 1.5 4 0 0.5) Equivalent a Co3	F7 (4 3 0 5 2) Equivalent T1	Co7 (4 1 5 1 5) Equivalent a Ci1

Nota: Els jutges assignaren puntuacions discretes (no Likert) d'entre 0 i 5 punts. Ex1-6 (ítems 1-6 de la història "On anem d'excursió"); T1-6 (El treball en grup); Ci1-6 (He canviat de ciutat); F1-6 (La Festa); Co 1-6 (No em compren el que he demanat).

Per calcular la discordança cal sumar els valors absoluts de la diferència entre les puntuacions obtingudes als tres parells de situacions equivalents [ABS(T1 – F7); ABS(Ci1 – Co7); ABS(Co3 – Ci7)]. La discordança màxima acceptada en aquest sumatori són 5 punts.

Els dos factors que van emergir de l'anàlisi factorial es calculen seguint la següent fórmula:

Factor Comprensió: $Ex3 * 0.3 + Ex4 * 0.3 + T2 * 0.4 + T4 * 0.4 + Ci3 * 0.3 + Ci4 * 0.4 + F1 * 0.4 + F5 * 0.4 + F6 * 0.4 + Co4 * 0.3 + Co5 * 0.4$

Factor Regulació/Assertivitat: $Ex2 * 0.3 + Ex5 * 0.4 + Ex6 * 0.3 + T3 * 0.3 + T5 * 0.5 + T6 * 0.5 + Ci2 * 0.4 + Ci3 * 0.3 + Ci5 * 0.4 + Ci6 * 0.4 + F1 * 0.5 + F3 * 0.4 + F4 * 0.4 + F6 * 0.5 + Co2 * 0.3 + Co3 * 0.3 + Co6 * 0.5$

En el següent enllaç està disponible una versió online del test que retorna immediatament els resultats d'acord amb la varemació d'una mostra d'adolescents de 12 a 16 anys de Catalunya. En aquesta versió s'han transformat els resultats en puntuacions CI (mitjana 100 i desviació estàndard 15).

Accedint a la plataforma <https://apps.uab.cat/iars>, s'indica el nombre de qüestionari (569405) i es selecciona en el menú l'idioma en què es desitja fer el test (català o espanyol). Després de fer el test, en la pantalla final de resultats, es pot introduir un e-mail per recuperar i revisar els resultats cada vegada que es vulgui. El e-mail no s'emmagatzema.